

TLM_Lausunto_KEMINMAA_Mykänmaan ak_OAS_26062026

Päätöksentekijä Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta
/ museon johtajan sijainen, rakennustutkija Ylimartimo Teija

Valmistelija arkeologi Puolakka Hanna

KEMINMAA, MYKÄNMAAN DATAKESKUKSEN ASEMAKAAVA, OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Keminmaan kunta on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Mykänmaan datakeskuksen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (20.5.2026). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi kaavan laatimista rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Suunnittelualue sijaitsee Keminmaan kunnan länsiosassa Mykänmaan alueella. Keminmaan keskusta on noin kahdeksan kilometriä etelään ja Tornion kaupungin raja noin 500 metriä länteen. Keminmaan sähköasema sijaitsee suunnittelualueen lounaispuolella. Suunnittelualueen ja Tornion kaupungin välissä kulkee useita voimajohtoja. Alustava suunnittelualue koostuu kahdesta kiinteistöstä ja on pinta-alaltaan 61 hehtaaria.

Tavoitteena on laatia asemakaava, joka mahdollistaa datakeskusrakennusten ja niiden tarvitsemien tukitoimintojen ja infrastruktuurin rakentaminen sekä mahdollisen sähkönvarastoinnin toteuttamisen alueelle. Tavoitteena on muodostaa yhdyskuntateknisen huollon aluetta, jolle voidaan datakeskustoiminnan tarvitsemat rakennukset ja laitteet luvittaa. Asemakaavassa on tarkoituksena esittää datakeskusrakentamisen alueet ja rakennusoikeudet. Kaavan tarkoituksena on myös turvata alueelta havaitut merkittävimmät luontoarvot sekä huomioida sähköjärjestelmän ja virkistysverkoston tarpeet.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan asemakaavan tarkka raja- ja yksityiskohdat täsmentyvät kaavaprosessin aikana. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) toteutetaan rinnakkain alueen kaavoituksen kanssa, ja YVA-menettelyn tuloksia hyödynnetään kaavan laadinnassa. Koska alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, alueidenkäyttölain mukainen yleiskaavallinen tarkastelu tullaan laatimaan osana alueen asemakaavatyötä.

Suunnittelutilanne sekä rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle. Alueella ei ole tarkempaa kaavaa. Maakuntakaavassa suunnittelualue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle* (M). Suunnittelualueen ympärille on osoitettu muun muassa *Energiahuollon kohde* (EN), *nykyisiä ja uusia voimajohtoja, ulkoilureitti* ja *Muinaismuistokohde* (SM).

Tornionlaakson museon johtaja

26.06.2026

§ 96/2026

Suunnittelualuetta lähin *valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* (RKY2009), **Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat, Koroiskylä** sijaitsee noin 3,6 kilometrin päässä suunnittelualueen itäpuolella. Lähin maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristö **Kemijoen ranta-asutus** sijaitsee noin 2,6 kilometriä itään suunnittelualueesta. Molemmat on osoitettu maakuntakaavassa *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi* (ma 8145 ja ma 8128). Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ei sijaitse lähistöllä. Lähimmät paikallisesti merkittävät yleiskaavassa osoitetut rakennetun kulttuuriympäristöt (sk/p) sijaitsevat noin 3,5 kilometrin päässä Tornion kaupungin puolella (**Kalkkimaa ja Ruottalan kylä**). Suunnittelualueella ei tiettävästi sijaitse rakennuskantaa, eikä Kemijoen kunnan alueelta suunnittelualueen ympäristöstä ole inventoitu kohteita esimerkiksi Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi hankkeessa.

Lähin rakennetun ympäristön kohde, asuinpihapiiri sijaitsee kaakossa reilun 150 metrin päässä hankealueesta. Lisäksi noin 400 metriä länteen Kaakamajoen varrella on useampia kohteita. Tällä hetkellä suunnittelualueen ja asutuksen välillä on metsää. Kyseisen lähimmän kohteen luonne ei museolla ole tiedossa. Rakennus- ja huoneisto-tietorekisterin mukaan kohde on rakennettu 1930-luvulla, joten sillä voi olla kulttuurihistoriallista merkitystä. Suunnittelualue on historiallisen ilmakehän aineiston perusteella maankäyttöhistorialtaan metsätalousmaata sekä 1960-70-lukujen vaihteessa ojitettua suota. Mykänmaan lakialuetta pitkin kulkeva polku/tieura (nykyinen ulkoilureitti) on ollut olemassa ennen 1900-luvun puoliväliä.

Jotta asemakaavan vaikutuksia rakennettuun ympäristöön sekä maisemaan voidaan arvioida, tulee kaava-aineistossa riittävällä tavalla käydä ilmi suunnittelualueen läheisyydessä olevan rakennuskannan luonne ja rakentumisajankohta, alueen maisemalliset ominaispiirteet sekä tunnetut kulttuurihistoriallisesti merkittävät alueet ja kohteet.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavoitettavalta alueelta ei tunneta ennestään muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähimmät tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ovat **Vennanmaa** (*tunnus muinaisjäänösrekisterissä 241010074*) joka sijaitsee hankealueesta noin kilometrin verran koilliseen, sekä **Viitajärvenlehto 1** (*tunnus muinaisjäänösrekisterissä 1000001197*) joka sijaitsee suunnittelualueesta noin 1,1 kilometrin päässä lounaaseen Tornion puolella. Alueella on kuitenkin muuta ympäristöään korkeampana kohtana arkeologista potentiaalia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainitaan arkeologinen inventointi osana hankkeessa vaikutusten arviointia varten vaadittavien selvitysten listaa. Muuten arkeologista inventointia ei mainita. Alueella ei ole ajantasasta ja voimassa olevaa arkeologista inventointia. Edellinen alueen kattava inventointi on tehty 90-luvulla, mutta on mahdollista, ettei Mykänmaalla ole silloinkaan käyty. Tämän vuoksi Tornionlaakson museo on edellyttänyt hanketta koskevassa ennakoneuvottelussa arkeologisen inventoinnin tekemistä alueelle. Päivitetyn arkeologisen inventoinnin tarve ja alueen mahdollinen

Tornionlaakson museon johtaja26.06.2026§ 96/2026

arkeologinen potentiaali olisi hyvä lisätä jo nyt osaksi arkeologisen nykytilanteen kuvausta.

Tällä hetkellä arkeologinen kulttuuriperintö on esitetty otsakkeen 3.4. *Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema* alla. Otsaketta voisi muuttaa yleisempään muotoon *Kulttuuriympäristö ja maisema* tai vaihtoehtoisesti lisätä arkeologisen kulttuuriperinnön oman alaotsikkonsa alle.

Muita huomioita osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman osallisten luetteloon on syytä korjata Lapin maakuntamuseon tilalle Tornionlaakson museo, joka on alueellinen vastuumuseo Keminmaan kunnan osalta.

Viranomaisneuvottelun tarpeeseen museo voi ottaa kantaa vasta, kun alueelle on toteutettu arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi.

Teija Ylimartimo
Tornionlaakson museon johtajan sijainen

Jakelu

Keminmaan kunta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto